

Информациона писменост у Читалишту

Горан Траиловић
Градска библиотека Панчево
goran@biblioteka-pancevo.org.rs

Сусрет, разговор и фотографисање (као траг у времену) са неким као што је Пол Зурковски, творац термина „информациона писменост“, има симболичко значење и представља неку врсту иницијације аутора у ову област. Догодило се то октобра 2013. у Истанбулу на првој Европској конференцији о информационој писмености.¹ Није, међутим, само Зурковски обележио овај скуп: једнако снажан допринос проблематици информационе писмености дале су зачетнице идеје и главне организаторке Конференције Серап Курбаноглу и Соња Шпиранец. У протеклих шест година оне су, око ECIL-а као годишњег форума, успеле да окупе велики број теоретичара и практичара, да успоставе контакте са бројним заинтересованим колегама, али и да изађу из оквира информационе делатности и пруже руку сарадање другим професијама. Обе се као аутори појављују у овом броју *Читалишта*.

Серап Курбаноглу је, погледом на постигнуто, представила Европску конференцију о информационој писмености и означила правце њеног будућег развоја. О „критичкој информацијској писмености у академском контексту“ пише Соња Шпиранец, а Гордана Стокић Симончић и Драгана Сабовљев о навикама у коришћењу истраживачких података наставника и сарадника на Универзитету у Београду. Оне се, заједно са Гораном Траиловићем, баве и анализом стања, односно нивоа информационе писмености грађана Србије.

Читаоци ће се сетити да је у мају 2014, обележавајући четрдесетогодишњицу настанка синтагме информациона писменост, рубрика *Тема* била посвећена овом питању. Темат је уредила Соња Шпиранец, постављајући у Уводнику питање да ли је „информацијска писменост библиотекарска константа или превладани професионални концепт“. Са једнаким узбуђењем и данас читамо њен уводни текст који најављује радове Тибора Колтаја „Big data, big literacies?“, Хелене Маркулин, Лее Шкорић и Јелке Петрак „Информацијска писменост у високошколском курикулуму: суставни приступ Медицинског факултета Свеучилишта у Загребу“, Џејн Сакер и Марије Бел „Developing Digital and Information Literacies in LSE Undergraduate Students“, Сенаде Диздар и Лејле Хајдарпашећ „Развој информацијске писмености на Универзитету у Сарајеву“ и „Осврт на објављене изворе о информационој писмености у Србији“ Гордане Стокић Симончић и Жељка Вучковића.²

Последњи прилог је „изнимно важан преглед који оцртава развој информацијске писмености у националном контексту, омогућујући аргументирану расправу о тренутном

¹ European Conference on Information Literacy – ECIL.

² У истом броју, у рубрици *Мрежа*, објављени су и прилози Обрада Вучковца „Едукативни дигитални водичи за кориснике Библиотеке Дома културе „Студентски град“ и Предрага Ђукића „Информациона писменост трећег доба: курсеви 65+ у Библиотеци града Београда“.

стању, али и компарацију стања у међународном контексту, те промишљање будућих корака“, оцењује Соња Шпиранец. Он доноси 23 библиографске јединице које представљају „репрезентативни узорак истраживања информационе писмености у Србији“ од 2007. до 2013. године;³ међу њима и два текста објављена у *Читалишту*: један Биљане Радић-Бојанић и Јагоде Топалов, „Електронски извори COBISS и КоБСОН у функцији високошколског образовања: ставови и навике студената корисника“⁴ и други Маре Деспотов, „Информациона писменост студената: стратегија претраживања“.⁵

Још пре овог замаху из 2014, који је несумњиво у вези са добром енергијом ЕСIL-а, у *Читалишту* је објављен већи број текстова домаћих и страних аутора који се односе на IL. „Уверени да класична култура писања и линеарног текста није супротстављена наступајућем информационом добу и да она треба да буде основа за још недосегнуту информациону писменост“, тема броја 19 (новембар 2011) била је посвећена „феномену читања и незаменљивој улози коју библиотеке имају у промоцији читалачке културе“.⁶ У истом броју се неколико прилога у рубрикама *Библиотека* и *Мрежа* дотакло питања информационе писмености и заправо су најавили појачано интересовање аутора, дакле и библиотекара, за ову тематику.

Само у *Читалишту* се од тада може набројати преко 20 радова који третирају феномене блиско везане за информациону писменост (дигитални јаз, електронско издаваштво). Међу њима су, у новембарском броју из 2016, објављени резултати истраживања Драгане Јовановић о „Употреби савремених медија у промоцији библиотеке: ставови запослених у Библиотеци Матице српске“ и Бојане Маринчић и Драгославе Родаљевић о „Медијској и информационој писмености ужичких матураната“. Тема мајског броја 2017. била је посвећена „проблемима и пракси отвореног приступа информацијама“. Објављени су радови: Емили Херманс „Academic Libraries Meet Research Data Management: A Case Study of the University of Ghent's Central Library's Practices“, Милице Шевкушић „Defining the Editorial Policies of Open Access Journals in Serbia and the Role of Librarians in This Process“, Драгане Столић „Искуство Универзитетске библиотеке 'Светозар Марковић' у успостављању Дигиталног репозиторијума Универзитета у Београду – PHAIDRA“ и Обрада Вучковца „Повезивање библиотека и географских информационих система“.

Информационој писмености је, како се може видети из овог прегледа, посвећена достојна пажња. Настојали смо да одговоримо на изазове времена и укажемо стручној јавности на чињеницу да су „информациона писменост и доживотно учење не само велика одговорност данашњих библиотекара, него и велика шанса да библиотеке 'заузму чврсту позицију у трајним процесима који представљају императив развоја савременог доба“.⁷

³ Гордана Стокић Симончић и Жељко Вучковић, „Осврт на објављене изворе о информационој писмености у Србији“, *Читалиште: научни часопис за теорију и праксу библиотекарства* Година 13, бр. 24 (2014): 34.

⁴ *Читалиште: научни часопис за теорију и праксу библиотекарства* Год. 11, бр. 20 (2012): 33–43.

⁵ *Читалиште: научни часопис за теорију и праксу библиотекарства* Год. 12, бр. 22 (2013): 76–84.

⁶ Гордана Стокић Симончић, „Смисао читања у доба интернета“, *Читалиште: научни часопис за теорију и праксу библиотекарства* Година 10, бр. 19 (2011): 1.

⁷ Гордана Стокић Симончић и Жељко Вучковић, Нав. дело, 34.